● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ● KULTURA ●

● LETOŠNJA REDNA KNJIŽNA ZBIRKA PREŠERNOVE DRUŽBE

Še korak naprej

Tudi letos je Prešernova družba izdala svojo redno letno knjižno zbirko, ki poleg že znanega Prešernovega koledarja vsebuje še pet knjig.

Najprej kaže omeniti knjigi dveh pisateljic. Pavla je povest iz kmečkega okolja avtorice Polone Škrinjarjeve. V živo napisani pripovedi podobe zunanjih odločitev in dejanj slikovito in tehtno osvetljujejo notranje dogajanje in doživetje tako glavnih kot stranskih oseb zgodbe. Posebna vrednost dela pa je v tem, da na domač in neposreden, vsakomur razumljiv in blizek način prikazuje podobo današnje kmetice, zlasti še tiste gorenjske kmetice, ki se je navezala na zemljo in ki ji je delo na tej zemlji prva življenjska dolžnost in radost.

Druga knjiga Biti ali ne biti pisateljice Mire Ružič govori o lahkomiselnem poseganju ljudi v naravo in potratnem ravnanju z materialnimi dobrinami. Hkrati zgovorno priča o uničujočih posledicah, ki jih ima lahko tako nenačrtno početje za naše življenje, še bolj pa za življenje bodočih rodov.

Miran Ogrin je svoje potopisne zapiske od Carigrada do Indije strnil v knjigi z naslovom Po stopinjah Aleksandra Velikega. Delo je za nas toliko zanimivejše, ker je avtor gledal z očmi našega človeka in ker so zapiski napisani v našem včerajšnjem ali celo današnjem dnevu.

V redno letno knjižno zbirko Prešernove družbe sta vključeni še knjigi Igmanci in Mortymerjevi. Avtor prve je Živojin Gavrilović. Knjiga je v bistvu monumentalno delo, posvečeno Igmanskemu pohodu prve proletarske brigade v januarju leta 1942, hkrati pa je to dokument in pripoved, ki je bila lani nagrajena z nagrado zveznega odbora ZZB NOV Jugoslavije »četrti julij«.

Zadnja od knjig, katere avtor je Alexander Cordeli, pa prikazuje ljudi in razmere ob koncu preteklega stoletja po rudarskih naseljih in tovarniških mestih »črnega« Welesa na zahodu Velike Britanije, ko so izkoriščevalski pohlep, lakoto in gospodarske krize nenehno burili revolucionarnega duha tamkajšnjega delavstva, ki je ob vsej bedi ohranilo svojo radoživost in pogumno vedrost.

JURIJ KORENC

● SAMO KOVAČ JE RAZSTAVLJAL

Sveže, dobre slike

Ko se mladi odločajo za šolanje slikarstva, grafike ali kiparstva, imajo vedno pred seboj nek vzor. Lahko je to umetnik ali neka umetnostna smer. Njega dni so bili ti vzori dokaj enotni, zdaj pa se zelo hitro menjajo, ne samo od generacije do generacije, temveč celo od učenca do učenca. Tudi akademski učitelji sami so nekoč dosledneje delali tisto, kar so učili.

Slikar samo Kovač, ki ima za seboj že skoraj tridesetletni umetniški staž, je bil v začetku svojega študija vzgajan v enotnem duhu, v duhu dokaj jasnega realizma, kateremu so bili naklonjeni tudi učitelji. Z velikimi političnimi spremembami pa se je rodila nuja po spremembi ustvarjalnega mišljenja in ko je Samo Kovač leta 1953 končal akademijo, so bili tudi v Sloveniji že narejeni prvi uspešni koraki vstran od realizma k abstrakciji. In šele nekako zadnjih deset let, v svetu še nekrat več, je v središču zanimanja zopet predmetni svet in vsaj delno tudi nanj vezani realizem.

Samo Kovač je morda prav zaradi svoje osebne dispozicije, pa tudi zaradi študlja, v bistvu ostal ves čas zvest predmetnemu svetu, tako da so vznemirjajoče moderne tendence sooblikovale umetnika le površinsko.

Zato je realen predmet, npr. barjanski svet, takorekoč samo prekrit z modernejšo sestavino — s težnjo po dekorativnosti in ploskovitosti. Drugič zopet ga v okviru fantastike zanima prostor, in to neizmerljivi kozmični prostor. A kljub nenavadnosti je v njegovih slikah s to tematiko vendar vse stvarno. Verjetno je bilo potrebno malo spodbude, da se je pričel vse bolj posvečati svojemu bližnjemu okolju, predvsem krajini. Delo likovnega pedagoga je pustil pred nekako sedmimi leti, da bi lahko še več slikal.

Tako je bila tudi razstava, ki je tokrat predstavljala Sama Kovača v Jelovškovem likovnem salonu v KD Španski borci, že produkt zdajšnje slikarjeve ustvarjalne sproščenosti. Živobarvni, dinamično slikani krajinski motivi so bili pri tem zazrti dokaj romantično, saj so kazali še nedotaknjeno krajino. Do izraza je bolj kot kdajkoli doslej prišel slikarjev čut za barve in učinkoval v celotnem nizu njegovih tokratnih slik sveže in dobro.

MIRO JUTERŠEK

Mladostni izziv mladim

Kulturni dom ŠPANSKI BORCI

Nedavno tega so mladi iz OO ZSMS — KS Selo v KD Španski borci priredili literarno-glasbeni večer, s katerim so občinstvu predstavili sebe in svoj prosti čas.

Sedemnajstčlanska skupina fantov in deklet — recitatorjev, pevcev in inštrumentalistov (štiri kitare, klarinet, orglice) — je izvedla 21 točk. Nezahtevnost programa je nadomestila iskriva mladostna sproščenost, ki so jo izvajalci uspeli prenesti tudi na poslušalce v dvorani. Le-ti so bili mladim očitno hvaležni, saj so se za dobro uro preselili v svet pljuskajoče mladosti, ki je neobremenjena s potrošništvom spregovorila o lepoti svojih prvih ljubezenskih čustev in o nesmiselnosti splošne oboroževalne tekme ter primerno počastila tudi spomin na padle med narodnoosvobodilnim bojem.

Ob izvajanju programa mladih se nam je nehote vsiljevala misel, da se v naših krajevnih skupnostih prav gotovo skriva še mnogo neizoblikovanih talentov, ki bi — ustrezno vodeni — lahko dali od sebe še mnogo več; KS Selo je namreč samo ena izmed 23 krajevnih skupnosti v naši občini. Če bi mladi iz vsake naše krajevne skupnosti pripravili podoben program, bi hitro kmalu spontano prišlo do medsebojnega izbirnega tekmovanja. To pa bi imeli za posledice ne le množičnost delovanja mladih na kulturnem torišču, marveč tudi občuten dvig vsebinske kakovosti posameznih programov.

Za konec pa še vprašanje starejšim: »Zakaj se takšnih prireditev mladih ne udeležimo v večjem številu? Mar nas res ne zanima, kaj čuti, s čim se ukvarja in kako skuša svoj notranji svet izraziti naša »mularija«? Toda to ni nikakršna mularija! To so mladi ljudje, polni rastoče energije in nemejnih hotenj, čeprav so le-ta še premalo zrelo izražena, če jih že presojamo z ostrimi estetskimi merili. V vsakem primeru pa so totisti mladi, ki bodo kaj kmalu iz naših rok prevzemali odgovorne dolžnosti na vseh področjih življenja in del. . Zakaj jim torej bolj ne prisluhnemo že zdaj, če nas tako ljubeznivo povabijo medse?!«

—N. N.—

● VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE ● VZGOJA IN IZOBR

Celodnevna osnovna šola in naša občina

Svet za uvajanje celodnevne osnovne šole pri predsedstvu OK SZDL je na svoji 4. seji sprejel teze za program celodnevne osnovne šole v naši občini. Program namreč predvideva uvedbo celodnevne osnovne šole na OŠ Jožeta Moškriča v šolskem letu 1983—1984, ko bo ta šola pridobila prostorske možnosti za organiziranje celodneve vzgojno-izobraževalne dejavnosti. Prostorske možnosti pa so prvi pogoj za uresničevanje programa celodnevne osnovne šole.

Svet je zbral vse potrebne podatke tudi o uvajanju elementov celodnevne osnovne šole v ure podaljšanega bivanja in v celotno vzgojno in izobraževalno dejavnost osnovnih šol v naši občini, kot so interesne dejavnosti in fakultativni predmeti. V ta namen se je komite za družbene dejavnosti lotil analize stanja, o katerem je razpravljal tudi aktiv učiteljev podaljšanega bivanja. Za sodelovanje na tem področju politične aktivnosti je občinski svet ZS aktiviral tudi odbor sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti, ki se že nekaj časa trudi uresničiti zastavljene cilje, pa zaradi materialnih nezmožnosti rezultatov še ni.

Svet za uvajanje celodnevne osnovne šole je kot prvo nalogo sprejel sklep o ustanavljanju koordinacijskih odborov po šolskih okoliših in predlagal izvedbo uvajalnega izobraževalnega programa za vse člane koordinacijskega odbora s strani zavoda za šolstvo. Tako bi za izvedbo konkretnih programov dobili člani odbora tudi osnovno znanje o pomenu in vlogi celodnevne osnovne šole in o uvajanju elementov v celotno organizirano vzgojno-izobraževalno dejavnost osnovne šole, ki jo v okviru kadrovskih in materialnih možnosti naše OŠ že delno izvajajo.

Občinski komite ZK je v začetku novembra organiziral o tej problematiki tudi akcijsko konferenco. Razprav o možnostih uvajanja celodnevne osnovne šole je bilo izredno veliko. Iz osnovne šole Trbovlje sta tovarišici spregovorili o naporih in uspehih pri izvedbi celodnevne osnovne šole pri njih. Poudarili sta predvsem zelo veliko pripravljenost in vztrajnost izvajalcev ter tesno akcijsko sodelovanje vseh družbenopolitičnih organizacij v občini Trbovlje, predvsem pa usklajevalno un politično vlogo koordinacijskega odbora za zvedbo celodnevne osnovne šole pri OK SZDL Trbovlje. Iz vseh nadaljnjih razprav, tudi kritično obarvanih, je izzvenela velika želja po sodelovanju med izvjalci v OŠ in družbenopolitičnimi organizacijami, predvsem sindikatom in OK SZDL, hkrati pa tudi bojazen kako v tem trenutku preseči ozke materialne okvire za izvedbo takozahtevne oblike, kot je celodnevna osnovna šola.

Glede na zakon o osnovni šoli, ki OŠ kot izvajalcu nalaga tudi odgovornost za sporazumevanje v konkretnih oblikah neposredne menjave dela v šolskih okoliših, lahko pričakujemo uspešnost delovanja le, ko bodo vsi dejavniki izpolnili svoje naloge, OŠ svoje programe in samoupravni sporazum o neposredni menjavi dela, svet in koordinacijski odbor pa izpeljala akcijo dogovarjanja in usklajevanja.

MARIJA FEDRAN

Radioamaterske antene na prežganjski šoli

Radioamaterstvo je v mnogo čem pomembna dejavnost, še predvsem v splošnem ljudskem odporu. Mladinci — poznejši vojaki bodo lahko med služenjem vojaškega roka veliko več koristili z opravljenim tečajem radioamaterja. Ne smemo pa pozabiti osnovnih načel radioamaterstva, tj. sodelovanja med narodi v tehničnem pogledu in ob raznih humanih akcijah, ne glede na politično pripadnost, raso, vero in nacionalnost in kot posledica tega poslanstva dobre volje im miru na svetu.

Za delo z radiomaterji na Prežganju sta se zavzela radioamaterja Ida in Anton Mrvar iz kluba Ljudske tehnike vevške papirnice. Svoje znanje prenašata na bodoče radioamaterji v svojem prostem času. Z veseljem že od sredine novembra prihajata celo uro poprej, da pripravita primopredajnike za nemoten sprejem na tečaju, ki poteka prek relejne radioamaterske postaje Krim.

Kljub težavam s prevozi torej vevškemu kljubu Ljudske tehnike uspeva uresničevati zastavljene načrte — tudi v tako oddaljenem kraju kot je Prežganje, seveda ob pomiči občinskih organov, ki jim pomagajo v tem težkem stabilizacijskem položaju.

Tečaj poteka v prostorih osnovne šole — drugje nimajo možnosti —, zato se moramo zahvaliti tudi osebju, ki dela na šoli Prežganje. Mladih radioamaterjev, ki sedaj sledijo tečaju, je kar 20. Za delo se zelo zanimajo. Upajmo, da bo tako tudi ob zaključku — to je konec februarja, ko bodo z znanjem premagovali tremo pred mikrofonom in opravljali izpite. Prepričani pa smo, da jim bodo prisluhnili tudi v KS Besnica in pomagali novopečenim radioamaterjem na Prežganju, sprva vsaj s prostorom, katerega za to dejavnost nujno rabijo.

BOJČENKA

Udeleženci radioamaterskega tečaja na Prežganju pri delu

HARMONIKARSKI ORKESTER
KUD VIDE PREGARC — BO IMEL

KONCERT

v četrtek, 16. decembra ob 19.30 v kulturnem domu Španski borci.

Spored

J. K. Dolar. Balletti a 5
W. A. Mozart. Mala nočna glasba
P. I. Čajkovski. Pesem brez besed
A. Dvorak. Humoreska
S. Šuklar. Tema, variacija in finale
W. Jacobi. Simfonična suita
B. Keler. Madžarska uvertura k veseloigri
B. Starec. Balkanska impresija

Vstopnice po 80 din dobite dan pred koncertom od 16.—19. ure in na dan koncerta od 16. ure naprej pri blagajni kulturnega doma Španski borci, Zaloška 61.

VLJUDNO VABLJENI!

● Prireditve v KD Španski borci

Kulturni dom Španski borci se vedno bolj vrašča v naš vsakdan. Da, domala vsak dan se v njem nekaj dogaja, kar daje vedeti, da se tudi tako skuša vhodni del mesta čim enakovredneje vključevati v večstransko ponudbo naše občine in vse Ljubljane.

Sestavni del tega vključevanja vse bolj postaja tudi načrtovanje. Uprava doma skuša ustreči željam po nastopu, slavnosti, prireditvi itn. — to pa pomeni tudi potrebam po prostoru v domu — z nudenjem več terminskih možnosti. Nekaj teh je že stalno zasedenih, poleg nekaj gibljivih, pač glede na želje interesentov. Ti tudi še menjajo dneve ali ure svojih želja in torej postavljajo pred načrtovalce dodatne zahteve. Nič nerešljivega, a da bi vendarle načrtovanje v KD Španski borci kolikor toliko olajšali, bomo skušali v Naši skupnosti redno najavljati datume za stalne in utrjene dejavnosti v domu, po možnostih pa tudi okvirne termine drugih prireditev. Tako bodo lahko bralci Nsk lažje načrtovali obiske teh prireditev, načrtovalci pa bodo tudi lažje našli termine za svoje potrebe.

Knjižnica Jožeta Mazovca je odprta vseh pet delovnih dni v tednu od 8. do 20. ure, pionirski oddelek le do 19. ure, glasbena soba pa od 10. do 19. ure; ob sobotah so vsi prostori odprti od 8. do 14. ure, le glasbena soba do 13. ure. V knjižničnih prostorih so tudi razne občasne razstave, prireditve ipd.

Jelovškov likovni salon

— od 18. decembra do konca meseca fotografska razstava **Srečanje fotoamaterjev Jugoslavije** v organizaciji ŠOLT in OZKO. Iz vsake republike in obeh pokrajin sodelujeta z izborom fotografij po dva kluba. Razstava se seli po vseh republikah in pokrajinah.

Mala — sejna dvorana (40—80 sedežev) je na razpolago za različna predavanja, sestanke, seje, slavnosti ipd.

Velika dvorana (360 sedežev in oder):

— v četrtek, 16. decembra ob 19.30 letni koncert harmonikarskega orkestra KUD Vide Pregarc, na katerem bo orkestru izročeno Gallusovo priznanje

— v soboto, 18. decembra ob 16.30 premiera novoletne lutkovne predstave Milana Pavlika Trije snežaki

— v četrtek, 23. decembra ves dan TV snemanja

— v ponedeljek, 27. decembra ob 19.30 Tone Fornezzi-Tof. Občinski svetnik Josef Švejk. Izvaja Janez Hočevar-Rifle

— v torek, 28. decembra ob 20. uri novoletni koncert mladinskega pevskega zbora RTV Ljubljana pod vodstvom Matevža Fabijana

— v obeh prednovoletnih tednih bo več lutkovnih predstav za otroke iz vrtcev, šol in staršev naših delovnih kolektivov.

V letu 1983 se bodo nadaljevale redne lutkovne predstave ob sobotah ob 16. uri, pridružile pa se jim bodo še predstave ob četrtkih isto uro. Večkrat bo ponovljena Jana Malika Žogica Mrogica, za katero je bilo že doslej zelo veliko zanimanja. Vsekoskozi nudi KD Španski borci Ljubljanskemu lutkovnemu gledališču možnosti za vaje, saj bi sicer skorajda ne imeio možnosti prepotrebnih priprav in delovanja.

Prodaja vstopnic je vedno pri blagajni KD Španski borci, Zaloška c. št. 61, za lutkovne predstave dan pred njimi od 14. do 16. ure, na dan predstave pa uro pred začetkom le-te; za druge, večerne predstave dan pred njimi od 16. do 19. ure, na dan predstave pa od 16. ure do začetka le-te.

IZ UPRAVE DOMA

● TRIO LORENZ PRVIČ V NAŠEM DOMU

MOČ GLASBE

V čast in zadovoljstvo bi si morali Moščani šteti nastop mojstrskega tria Lorenz prejšnji mesec v KD Španski borci. Z izredno dognanim izvajanjem predvsem klasične glasbe si že ponesli svoje ime širom po svetu. Povsod so želi velika priznanja, kar nam je lahko vsem v ponos.

Na omenjenem koncertu pri nas so izvajali J. Haydnov Trio št. 1 v G-duru (adante, poco adagio — cantabile in finale presto — rondo all' ongarese).

S. Schumanna Sehr lebhaft (iz Tria op. 80 v F-duru), J. Turina Allegro (iz Tria op. 35), A. Dvoraka Lento maestoso — poco adagio (iz Tria Dumky op. 90) in L. Lebiča Ekspresije (pisano za trio Lorenz).

Ni namen tega zapisa razglabljati o vseh mogočih teoretskih vidikih izvajanja naštetih del. Pomembnejše je

Trio Lorenz

tisto, kar človek čuti pri tem. Mislim, da lahko zelo na kratko tudi v imenu drugih maloštevilnih poslušalcev povem naslednje:

Umetniško izvajanje tria Lorenz nas je povsem pritegnilo. Ta glasba sega globoko v naše človeško bistvo, nas plemeniti in obdaja z nekim dostojanstvenim mirom, prežitem z občutkom majhnosti in veličine obenem. Mogoče tej glasbi nismo bili vsi dovolj dorasli, vendar se nas je v tihi zbranosti dovolj močno dotaknila. Pomagala nam je, da smo za nekaj časa pobegnili iz prenapetosti hitrega tempa našega vsakdana. Govorila nam je, da človek ni samo potrošniško bitje. Skratka, ta glasba pomirja in bogati. V tem je njena moč in veličina. Izvajalcem lepa hvala za bogato doživetje.

Druga stran tega koncerta je bolj žalostna, če ne še kaj več. V dvorani nas je bilo le 25 poslušalcev! Ob tem se kar sama ponujajo vprašanja: Kje so bili gojenci naše glasbene šole, kje pedagogi glasbenega pouka na šolah naše občine? Kje so bili vsi tisti, ki se kakorkoli ukvarjajo z glasbo, kje organizatorji in mentorji kulturnega življenja itd? Ta sicer javna vprašanja morda niti ne terjajo javnih odgovorov niti ne iščejo objektivnih zadržkov ali celo opravičil, trkajo pa na tisti intimnejši del slehernega, ki mu je glasba blizu — in premnogi Moščani so doslej že dokazovali, da so taki.

STANISLAV ZADRAVEC